

Przemysław WOLSKI

*Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej,
Uniwersytet Warszawski*

NAUCZANIE JĘZYKA POPRZEZ PLATFORMĘ E-LEARNINGOWĄ – SPOJRZENIE KONSTRUKTYWISTYCZNE

Streszczenie. Argumentem za stosowaniem platform e-learningowych jest możliwość stałego wspierania procesów uczenia się, opartych na aktywności uczących się. Jest to możliwe nawet wtedy, gdy kontakt z nauczycielem jest ograniczony do kilku godzin tygodniowo. Nauczanie wykorzystujące platformę nie jest instruktorywistyczne, a konstruktywistyczne. Nie polega więc na przekazywaniu wiedzy, czy sterowaniu uczącymi się, a na wspieraniu poszczególnych osób w rozwijaniu ich indywidualnych umiejętności, kompetencji, pozytywnych nastawień do języka obcego i obcej kultury. Referat przedstawia wyniki badań w działaniu (*action-research*), prowadzonych przez mnie podczas zajęć ze studentami UW.

1. KONSTRUKTYWISTYCZNA DYDAKTYKA JĘZYKÓW OBCYCH

We współczesnych teoriach dotyczących kształcenia dominuje pogląd, że świat, w którym żyjemy, jest konstruowany we wspólnych działaniach ludzi. Działania te, wynikające z procesów umysłowych, są zarówno indywidualne, jak i społeczne. Jednak to, co odbieramy jako otaczającą nas rzeczywistość, jest wynikiem działania naszego umysłu, współpracującego z umysłami innych. Konstruowanie świata jest procesem ciągłym, którego zasady ustala on sam. Działanie to jest nieodzowne dla egzystencji człowieka. Dla jego prawidłowego funkcjonowania potrzebne są takie składniki, jak percepcja, emocje, myślenie czy komunikacja. Spostrzeżenia te są dlatego tak ważne, ponieważ czynnikiem niezbędnym z kolei do funkcjonowania komunikacji jest język, który może mieć status języka drugiego czy też obcego – przez to wymienione uwarunkowania dotyczą obszaru zainteresowań glottodydaktyki. Opisane tu podejście określane jest mianem konstruktywizmu społecznego.

Podejście konstruktywistyczne w glottodydaktyce polega na interpretowaniu zjawisk związanych z uczeniem się i nauczaniem języka obcego z wykorzystaniem teorii konstruktywistycznych i teorii systemów. Wspólnym elementem pierwszych z nich jest konstatacja, że świat w którym żyjemy jest budowany poprzez nasze działanie - zarówno w aspekcie indywidualnym (wewnętrzne przeżycia), jak i społecznym (świat wspólny dla wszystkich). Zakłada się, że każda taka indywidualna konstrukcja nie jest odzwierciedleniem rzeczywistości, a wynikiem rekurencyjnych (bazujących na poprzednich doświadczeniach) procesów percepcji, działań, doznań, myślenia i komunikacji. Pewien wgląd w istotę konstrukcji światów osób uczących się i nauczających (czyli procesów uczenia się i nauczania) umożliwia analiza komunikacji pomiędzy podsystemami, składającymi się na system, jakim jest człowiek. Rozróżnia się tutaj cztery podstawowe podsystemy: biologiczny, percepcyjno-ruchowy, afektywno-logiczny i społeczny. Systemy są jednostkami energetycznie otwartymi i jednocześnie operacyjnie zamkniętymi. Wynika to z faktu, że dana struktura systemu decyduje, do jakich operacji jest on zdolny lub jakich operacji nie jest w stanie wykonać, np. struktura systemu biologicznego człowieka nie pozwala na latanie. Wyniki poprzednich operacji przebiegających w systemach są podstawą kolejnych, a sposób organizacji danego systemu decyduje o formie interakcji ze środowiskiem. Jest to podstawą autonomii, naturalnego stanu istnienia w środowisku, gdzie struktura decyduje o sposobie

reakcji na jego wpływy. Środowisko może jedynie zakłócać, „drażnić” lub „perturbować” systemy.

Dydaktycy konstruktywistyczni wyciągają z tego wniosek, że niemożliwe są więc instrukcje w znaczeniu determinującym, a zmiany zachowania są nieprzewidywalne i niemożliwe do zaplanowania. Nie jest możliwy transfer informacji, gdyż wiedza jest konstruowana indywidualnie. Ponieważ niemożliwe jest także przetrwanie jednego systemu bez innych, tworzących jego środowisko, ich struktury dopasowują się wzajemnie do siebie. Taka organizacja systemów człowieka powoduje, że uczenie się jest „poszerzaniem swojego świata”.

Skuteczne działanie nauczyciela, czyli „animatora procesu glottodydaktycznego”, jest więc w kontekście zorganizowanego nauczania w systemie klasowo-lekcyjnym w zasadzie niemożliwe, jeżeli pozostaniemy przy tradycyjnym definiowaniu nauczania jako sterowania procesem uczenia się. Dydaktyka konstruktywistyczna dostrzega jednak trzy podstawowe sposoby nauczania: nauczanie indywidualne, sterowanie kontekstowe i zmianę perspektywy.

Nauczanie indywidualne możliwe jest oczywiście tylko wtedy, jeżeli osoba nauczająca ma wgląd w biografię uczącego się, jego środowisko życia, indywidualne cele i struktury poznawcze, typ i styl uczenia się, stosowane strategie, wzorce myślenia i działania, rytm uczenia się i preferowane konteksty, słabe i silne strony, lęki itp. Skuteczne nauczanie indywidualne polegałoby więc na umożliwianiu uczniowi tworzenia nowych „sprzężeń strukturalnych” w zakresie jego osobowości, procesów, kontekstów, sytuacji czy samego przedmiotu nauczania.

Sterowanie kontekstowe jest kreowaniem przez nauczającego kontekstów uczenia się. Jest to więc aranżowanie procesów uczenia się poprzez tworzenie atmosfery wspierającej rozwój, promowanie odpowiednich reguł i form współżycia oraz wyposażenie w odpowiednie media i materiały. Istotne są zadania, umożliwiające poszczególnym uczniom konstruowanie indywidualnych procesów uczenia się.

Zmiana perspektywy polega na wychodzeniu w procesie dydaktycznym od zastanej wiedzy i zainteresowań uczniów, a następnie integrowaniu ich poprzez procesy komunikacji z istniejącymi „oficjalnymi” celami nauczania.

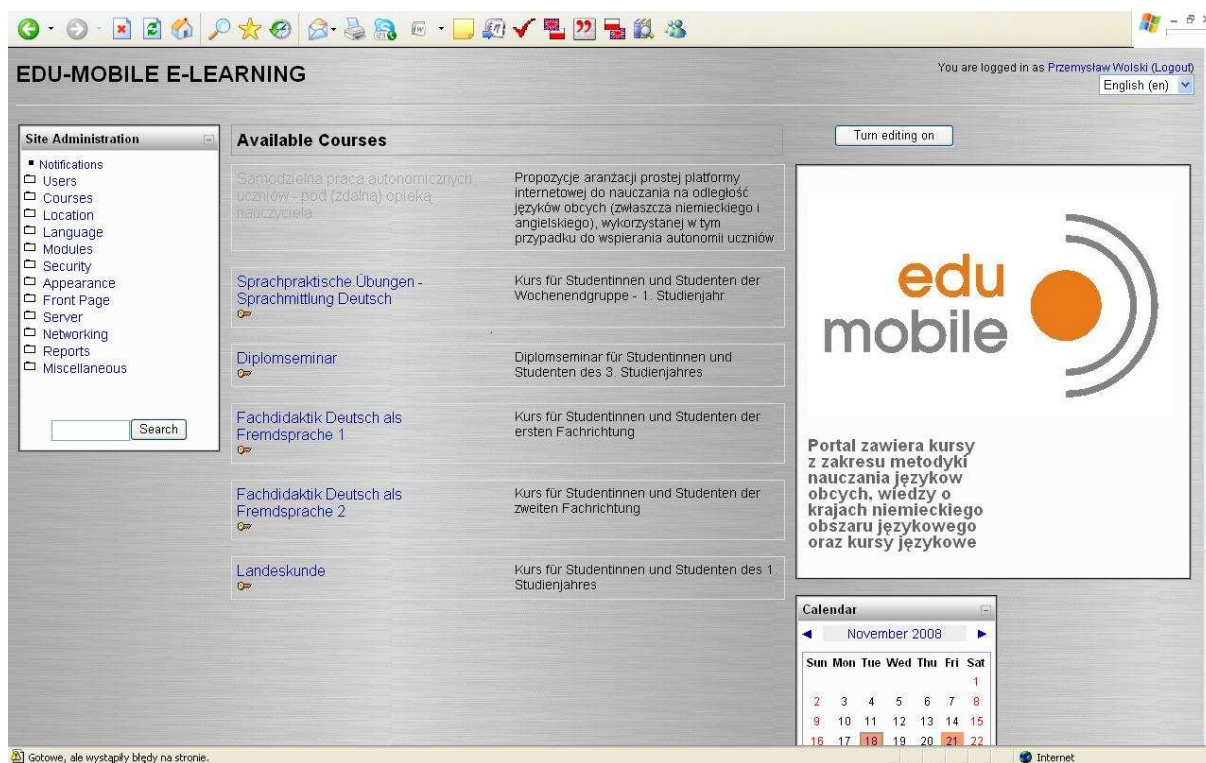
2. SAMODZIELNA PRACA NA PLATFORMIE INTERNETOWEJ JAKO UZUPEŁNIENIE NAUCZANIA W KLASIE

2.1. Platforma internetowa

Platforma internetowa do zdalnego nauczania jest programem komputerowym, który umożliwia m.in. organizowanie nauki dla grup uczniów znajdujących się w różnych miejscach i mających dostęp do komputera w różnym czasie. O ile w zakresie nauki języka dla potrzeb zawodowych ten sposób wspierania uczenia się znajduje już dość szerokie zastosowanie, to nauczyciele języków obcych w szkołach często nie korzystają jeszcze z tego ciekawego uzupełnienia pracy w klasie. Badania naukowe kursów języków obcych opartych na nauczaniu mieszanym, czyli łączącym naukę wykorzystującą Internet z fazami spotkań grupowych w klasie (*blended learning*), wykazują, że najbardziej korzystny stosunek czasu nauki „tradycyjnej” do pracy z wykorzystaniem komputera i Internetu wynosi mniej więcej 30% do 70%. Trudno na razie ocenić, czy taki właśnie stosunek pracy w klasie i pracy domowej byłby wskazany w warunkach szkolnych, w sytuacji, kiedy uczniowie są silnie obciążeni nauką innych przedmiotów.

W roku 2002 pojawił się najbardziej obecnie rozpowszechniony, bezpłatny system e-learningowy – platforma Moodle. Moje dotychczasowe obserwacje i próby z jej wykorzystaniem wskazują, że w warunkach zorganizowanego nauczania może się okazać

szczególnie przydatna w pięciu podstawowych zakresach. Np. podczas wykonywania i oceny prac domowych program ułatwia nauczycielowi kontrolę nad pracą uczniów, demonstruje ich silne i słabe strony. Uczący się mają możliwość poprawiania na bieżąco tekstów, a platforma przypomina im o terminach i formie wykonania zadań. Z drugiej strony nauczyciel ma możliwość przygotowania zadań powtórzeniowych, obejmujących materiał z dłuższego okresu, nad którymi uczniowie mogą pracować indywidualnie w zależności od własnych potrzeb. Platforma dostarcza możliwości sprawnej konsultacji z nauczycielem a także komunikowania się nauczyciela z wybranymi uczniami poza lekcją.

Rys. 1. Ekran powitalny platformy

Drugi obiecujący obszar to praca z uczniem zdolnym – zadania, które byłyby zbyt trudne, a więc demotywuujące dla większości klasy, mogą pojawić się na platformie jako zadania fakultatywne, które zostaną ocenione – automatycznie przez program, lub przez samego nauczyciela.

Kolejny obszar to praca z uczniem „słabym”, czy raczej wykazującym deficyty w różnych obszarach. Platforma daje w takiej sytuacji poczucie bezpieczeństwa, oddala możliwość skompromitowania się przed kolegami, pozwala na wykonanie zadań w tempie dostosowanym do możliwości ucznia, wykonywanie wielu „podejść”.

Po czwarte, platforma może premiować indywidualne zainteresowania dotyczące treści tekstów, rozwijania słownictwa ważnego dla własnych potrzeb, prezentowania własnych osiągnięć poprzez język, indywidualnych spotkań z kulturą kraju języka docelowego. Np. składowa „słownik pojęć” umożliwi wspólne przygotowywanie przez grupę uczniów czegoś w rodzaju małego leksykonu, w którym umieszczają istotne dla nich hasła. Może to być np. słownictwo tematyczne z interesujących zakresów (np. sport, moda, muzyka), informacje realioznawcze (o zwyczajach, świętach, rytuałach itp.) i inne. Nauczyciel ma możliwość takiego zaprogramowania ustawień, aby wpisywane przez uczniów informacje były każdorazowo przez niego zatwierdzane.

Piąty, bardzo istotny obszar zastosowania, to tworzenie projektów, których produktami mogą być różnego rodzaju teksty umieszczane przez uczniów na platformie. Będzie tu przydatna składowa platformy o nazwie „Wiki”, która umożliwi wspólne tworzenie tekstów (wraz z ilustracjami, nagraniami itp.), przez uczniów pracujących w domach przed własnymi komputerami.

2.2. Konstruktywistyczne spojrzenie na nauczanie i uczenie się języka obcego z wykorzystaniem mediów cyfrowych

Często uważa się, że nauczanie wykorzystujące platformę nie jest instruktywistyczne, a konstruktywistyczne. Nie polega więc na przekazywaniu wiedzy, czy sterowaniu uczniami, a na wspieraniu poszczególnych uczniów w rozwijaniu ich indywidualnych umiejętności, kompetencji, pozytywnych nastawień do języka obcego i obcej kultury. Autonomia ucznia, jak się często uważa, jest pewną konstelacją postaw, kompetencji i cech osobowości, której zewnętrzną oznaką jest umiejętność przejmowania odpowiedzialności za własną naukę.

Z drugiej strony, w nauczaniu opartym na konstruktywizmie najważniejsze są te formy pracy, które umożliwiają kooperację. Wynika to z konieczności utrzymywania kontaktu z innymi, niezbędnego do sprawdzania, czy samodzielnie nabywane umiejętności są przydatne, czy nie. Proces uczenia się jest więc na tyle dobry, na ile dobrze uczący się funkcjonuje w grupie – by móc wypróbować nowo „skonstruowane” umiejętności.

Zakładamy więc, że chcemy oprócz pracy w klasie zaproponować naszym uczniom czy studentom alternatywny „świat”, w którym będą mogli spotykać się z językiem i kulturą innego kraju, słuchać nagrań, oglądać wideoklipy, doskonalić swoje umiejętności komunikacyjne, wspólnie tworzyć teksty, dyskutować i kontrolować swoje postępy.

Nic prostszego – jeżeli dysponujemy tylko podstawowymi kompetencjami w zakresie technologii komputerowych, korzystanie np. ze środowiska „Moodle” nie nastreczy nam większych trudności. Uczniowie, którym udostępniemy naszą platformę, będą dysponowali własnymi kontami, poprzez które będą mogli korzystać z możliwości pracy nad językiem w dowolnym momencie, współpracując przy tym zarówno z innymi uczniami, jak i z nauczycielem. Konta te będą widoczne dla uczniów jako strony internetowe, na których zawartość będą jednak mieli wpływ. Posłużą one także do porozumiewania się z innymi uczniami z tej samej klasy, a także z nauczycielem. Z kolei nauczyciel będzie mógł nie tylko przekazywać uczniom teksty, nagrania, krótkie filmy, różnego rodzaju zadania czy testy. Możliwe będzie także sprawowanie dyskretnej kontroli, testowanie umiejętności, ocenianie przekazanych prac pisemnych czy też nagranych przez uczniów wypowiedzi. Aranżując przygotowanie projektów nauczyciel udostępnia uczniom tryb pracy grupowej, umożliwia wspólną pracę nad tym samym tekstem i dyskusowanie na bieżąco o napotkanych trudnościach.

Alternatywna, wirtualna klasa, którą stworzymy korzystając z „Moodle”, wygląda na pierwszy rzut oka jak zwykła strona internetowa, wypełniona linkami do różnych zadań i aktywności. Wchodzący na stronę uczeń widzi listę tematów, które mogą odpowiadać treściom nauczania na dany rok czy semestr. Orientuje się od razu, że niektóre zadania powinien wykonać w określonym terminie, inne z kolei są nieobowiązkowe. Dostrzega także forum, na którym będzie mógł publikować swoje uwagi. Jeden z linków to wejście na czat. O dowolnej porze można więc rozmawiać z koleżankami i kolegami z grupy, czy też z nauczycielem. Umieszczony w widocznym miejscu kalendarz przypomina o terminach wykonania zadanych prac. Jeżeli wśród materiałów pojawiają się nowości, wyświetlany jest automatyczny komunikat.

Nauczyciel widzi na swoim ekranie te same zadania, co uczniowie. Przy odpowiednich ustawieniach serwisu ma możliwość ich zmieniania, usuwania i dodawania nowych. Poza tym

widzi także, którzy uczniowie wykonali już zaplanowane prace, a którzy mają zaległości. Może zadać napisanie tekstów, sprawdzić je i ocenić. Możliwe jest także wykonanie w prosty sposób testów, które „same” się sprawdzają, a nauczyciel zobaczy wyniki osiągnięte przez poszczególnych uczniów. W trybie pracy grupowej można obserwować, którzy z członków grupy pracowali dłużej. Ten sam uczeń może pracować w kilku grupach, zajmujących się różnymi zadaniami. Nauczyciel może oczywiście także dodawać wpisy na forum i wchodzić na czat.

2.3. Jak samodzielnie przygotować platformę?

Oprogramowanie, potrzebne do przygotowania platformy w środowisku Moodle jest bezpłatne i można je ściągnąć z Internetu. Jest też często dostarczane na płytach dołączanych do podręczników użytkownika. Najkorzystniejsza dla nauczyciela sytuacja polega na skorzystaniu z istniejącej już instalacji, umieszczonej np. na serwerze szkoły. W takiej sytuacji wyznaczony administrator serwisu, od którego wymagane są (niewielkie) umiejętności informatyczne, przydziela poszczególnym nauczycielom konta. Obsługa konta z uprawnieniami autora kursu, bez administrowania całą platformą, wymaga jedynie opanowania nawigacji po serwisie. Stopień trudności przygotowania zadań jest porównywalny z przygotowaniem prezentacji w Power Point. Natomiast obsługa „kursu” z zasobami i składowymi przygotowanymi przez innych nauczycieli ogranicza się do komunikacji z uczniami i kontrolowania zadań.

W sytuacji obciążenia nauczycieli różnego rodzaju obowiązkami korzystne będzie przeprowadzenie aranżacji w dwóch etapach – unikając w ten sposób niepotrzebnego stresu. W pierwszym kroku zakładamy kursy na różnych poziomach. W tym pierwszym etapie, który może trwać np. jeden semestr, możemy jedynie wprowadzić na platformę teksty, materiały, ilustracje, linki do ciekawych stron internetowych. Następnie upewniamy się, czy wszyscy uczniowie posiadają konta poczty elektronicznej i czy umieją się nimi posługiwać. Jeżeli zebraliśmy wystarczająco dużo materiałów, możemy zapoznać uczniów z naszym kursem, zachęcając do zapoznawania się z materiałami i korzystania z czatu. Drugi etap pracy będzie polegał na przygotowaniu zadań, czyli „składowych”, zaplanowaniu czy mają być obowiązkowe i jaki będzie termin ich wykonania. Po upewnieniu się, że wszyscy uczniowie mają dostęp do platformy, możemy rozpocząć działanie „wirtualnej klasy”, w takim zakresie, jaki uznamy za wskazany. W dalszej części referatu postaram się podać wybrane możliwości rozwijania kompetencji komunikacyjnej z wykorzystaniem składowych Moodle.

3. ROZWIJANIE KOMPETENCJI KOMUNIKACYJNEJ Z WYKORZYSTANIEM PLATFORMY MOODLE

3.1. Rozumienie ze słuchu i czytanie

Czytanie i słuchanie jest powiązane z wykorzystywaniem podobnych strategii receptywnych. Dobrze jest, jeżeli zadania stosowane przez nauczyciela mają pozytywny wpływ na ich rozwój. Wiadomo, że oba te procesy wymagają stosowania strategii związanych z oczekiwaniami wobec tekstu (planowanie słuchania lub czytania), z konstruowaniem znaczenia tekstu na podstawie wskazówek odbieranych podczas jego odbioru (tzw. inferencja) oraz z testowaniem i weryfikacją przyjętych przez odbiorcę hipotez.

Dlatego też zadania rozwijające sprawność czytania i rozumienia ze słuchu składają się zazwyczaj z trzech elementów. Jest to po pierwsze przygotowanie do odbioru tekstu, polegające na aktywizacji potrzebnej wiedzy o świecie, wiedzy językowej (np. wyrazów kluczowych) oraz sprowokowanie ciekawości i chęci do zapoznania się z tekstem. Drugim

krokiem jest prezentacja tekstu (np. słuchanego), zaopatrzonego w odpowiednie zadania sprawdzające jego zrozumienie. W trzecim kroku warto przejść do działań, umożliwiających wykorzystanie nowego tekstu w późniejszej produkcji językowej.

3.2. Produkcja ustna i pisemna

Mówienie monologowe i pisanie pozostawia pewien margines na przygotowanie wypowiedzi. Zarówno zadania odnoszące się do mówienia monologowego, jak i pisanie, przebiegają od reprodukcji do swobodnego pisanie czy mówienia. W jednym i drugim przypadku ważne jest ustalenie sytuacji, intencji komunikacyjnej i rodzaju tekstu. Tworzenie tekstu pisanego czy mówionego wymaga pewnego stopnia automatyzacji form językowych i opanowania pewnych, nawet najprostszych, strategii komunikacyjnych. „Składowe” Moodle pozwalają na przygotowanie prostych zadań wspierających oba procesy. W przypadku tekstu pisanego kolejność może być następująca: prezentacja autentycznego tekstu, stanowiącego wzorzec; ustalenie reguł kompozycji tekstu, zadanie komunikacyjne, napisanie tekstu przez ucznia i umieszczenie na platformie, kontrola i informacja zwrotna.

W przypadku tekstu mówionego kolejność zadań może być podobna. Uczeń wykonuje jednak nagranie swojej wypowiedzi (np. wykorzystując telefon komórkowy – funkcja dyktafon) i umieszcza przygotowany w ten sposób plik dźwiękowy na platformie.

3.3. Interakcja ustna i pisemna

Z interakcją ustną mamy do czynienia podczas dyskusji, wywiadów, negocjacji itp. Natomiast interakcja pisemna to korespondencja tradycyjna (listy, pocztówki) czy też elektroniczna (SMS-y, czat itp.). Szczególna trudność przy rozwijaniu tych sprawności polega na konieczności stosowania zarówno strategii recepcji, jak i produkcji. Ponieważ tworzenie wypowiedzi podczas interakcji jest często ograniczone czasowo (w interakcji ustnej prawie zawsze), sprawności te wymagają wysokiego poziomu automatyzacji wybranych struktur, biegłego stosowania strategii parafrazy, a także wykorzystywania słownictwa i struktur gramatycznych charakterystycznych dla danego kanału przekazu. Szczególną rolę w rozwijaniu interakcji odgrywają zadania z luką informacyjną. Moodle zawiera opcje wspierające pracę grupową i pracę w parach, nie mamy tu natomiast (w każdym razie do wersji 1.8 włącznie) zintegrowanego narzędzia umożliwiającego komunikację ustną w czasie rzeczywistym. Jeżeli zależy nam na umieszczeniu autentycznej interakcji ustnej w ofercie naszej platformy, możemy tworzyć zadania przeznaczone do realizacji z wykorzystaniem zewnętrznego komunikatora (np. Skype). Równie dobrym rozwiązaniem będzie jednak ograniczenie się do ćwiczeń przygotowujących interakcję ustną z wykorzystaniem funkcji „czat”.

3.4. Mediacja językowa - przykłady zadań

Mediacja językowa polega na występowaniu w roli pośrednika między osobami, które nie mogą się bezpośrednio porozumieć. Zazwyczaj są to osoby mówiące różnymi językami, a mediacja polega na tłumaczeniu ustnym lub pisemnym. Z mediacją mamy również do czynienia, jeżeli zadanie komunikacyjne polega na parafrazie tekstu, który w pierwotnej formie jest niezrozumiały. Mediacją może być na przykład przedstawienie treści diagramu statystycznego w postaci opisowej. W szkolnym nauczaniu języka sytuacjami wymagającymi zastosowania mediacji mogą być: oprowadzanie wycieczki, przedstawianie cudzoziemca swojej rodzinie, tłumaczenie karty dań w restauracji, relacjonowanie treści piosenki itp. Na platformie Moodle możemy zaoferować uczniom zadania polegające np. na:

- dobieraniu obcojęzycznych wypowiedzi i ich polskich odpowiedników,
- dobieraniu wypowiedzi w pierwszym i drugim języku obcym – np. angielskim i niemieckim,
- uzupełnianiu brakujących informacji w opisie diagramu,
- przygotowywaniu tłumaczeń prostych tekstów użytkowych – menu, formularzy, ogłoszeń itp.
- przygotowywaniu leksykonu, słowniczka itp.

3.5. Otwarte formy pracy a uczenie się na platformie

Platforma internetowa, dzięki funkcji tworzenia grup, oraz przez składowe takie jak ankieta, głosowanie, forum, warsztaty, wiki oraz poprzez narzędzia komunikacji między uczniami umożliwia wirtualną symulację otwartych form nauczania i uczenia się. Formy te same w sobie mają za cel zwiększanie samodzielności uczniów, umiejętności współpracy, uwzględnienie ich indywidualnych możliwości i predyspozycji, oraz zwiększenie odpowiedzialności za proces uczenia się i nauczania. Otwarcie nauczania z wykorzystaniem platformy e-learningowej zawiera w sobie nie tylko otwarcie polegające na przyjęciu modelu konstruktywistycznego, umożliwieniu wyboru treści i tematów, form pracy, lecz przede wszystkim otwarcie ze względu na miejsce i czas nauki.

Układ kursu Moodle, przy wybraniu przez nauczyciela tzw. formatu tematycznego, przypomina otwartą formę nauczania zwaną przystankami uczenia się. Praca w niej polega na wykonywaniu wybranych przez grupę uczących się zadań w dowolnej kolejności i dowolnym czasie. Zadania powinny być wykonywane wspólnie. Uczniowie prezentują rezultaty swojej pracy całej klasie i wypełniają ankietę autoewaluacyjną.

Szczególną rolę może odegrać na platformie przygotowywanie projektów, będących formą pracy przygotowywaną wspólnie przez nauczyciela i uczniów, w wyniku której powstaje konkretny produkt. Projekty umożliwiają poznanie, doświadczenie i stworzenie czegoś nowego i wykorzystanie języka w funkcji komunikacyjnej. Przy wspólnej odpowiedzialności rola nauczyciela sprowadza się do funkcji doradcy i dyskretnego pomocnika.

3.6. Możliwości ewaluacji: ocena osiągnięć i samoocena

Składowa określana w wersji polskiej jako „quiz” jest w rzeczywistości sprawnym narzędziem do konstruowania testów zamkniętych i półotwartych. Mamy do dyspozycji teksty z lukami, testy *cloze*, zadania wielokrotnego wyboru, zadania na dobieranie i wiele innych. Sprawdzanie kompetencji leksykalnej i gramatycznej może więc przebiegać w sposób trafny i rzetelny, tym bardziej, że platforma może dostarczać uczniom losowo wybrane zestawy pytań, wybierane z większej ich liczby. Poprawnie skonstruowany „quiz” umożliwi więc automatyczną kontrolę bardzo dużej liczby uczniów. Jednak ważniejsza jest w tym przypadku funkcja diagnostyczna. Informacja zwrotna o prawidłowości wykonania zadania jest dla ucznia wskazówką dotyczącą dalszej pracy i konieczności uzupełnienia ewentualnych braków. Dla nauczyciela jest to informacja o skuteczności podejmowanych działań dydaktycznych. Dzięki niej może wyciągać wnioski i ulepszać umieszczone na platformie materiały, ale i prowadzone przez siebie lekcje.

Wykorzystywane na platformie narzędzia mogą służyć zarówno do wymienionej już ewaluacji zewnętrznej, jak i do autoewaluacji. Jest ona bardziej istotna z punktu widzenia autonomii, ponieważ przypisuje się jej rolę wzmacniającą kompetencję uczenia się i postawy autonomiczne. Możemy zastosować autoewaluację formalną (formularze, tabele, listy umiejętności), a także aranżować autoewaluację nieformalną, która może mieć formę rozmowy między członkami grupy wykonującej jakiś projekt.

4. WNIOSKI

Platforma internetowa nie zastąpi oczywiście nauczania w klasie. Nie jest także sposobem na uwolnienie nauczyciela z bardziej pracochłonnych obowiązków związanych z przygotowaniem lekcji, czy ocenianiem. Zwolennicy nauczania z wykorzystaniem technologii komputerowych zrezygnowali już z twierdzenia, że naukę języka można oprzeć wyłącznie na mediach cyfrowych. Z drugiej strony nauka języka bez ich udziału jest również niemożliwa. Można chyba zaryzykować twierdzenie, że nakład pracy włożony w przygotowanie „wirtualnej klasy” powinien się zwrócić poprzez wzmocnione dzięki temu postawy autonomiczne uczniów.

LITERATURA

1. Gertsch, F. Das Moodle 1.8 Praxisbuch. Online-Lernumgebungen einrichten, anbieten und verwalten. Addison-Wesley 2007
2. Gocłowska, B.; Łojewski, Z. Platformy edukacyjne. administrowanie i zarządzanie. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 2008
3. Kirchhoff, P. Blended Learning im Fachfremdsprachenunterricht. Langenscheidt 2008
4. Lewicka, G. Glottodydaktyczne aspekty akwizycji języka drugiego a konstruktywistyczna teoria uczenia się. ATUT 2007
5. Rösler, D. E-Learning Fremdsprachen. Eine kritische Einführung. Stauffenburg 2007
6. Voß, R Unterricht ohne Belehrung. Kontextsteuerung, individuelle Lernbegleitung, Perspektivenwechsel. W: Voß, R. (red.) Unterricht aus konstruktivistischer Sicht. Die Welten in den Köpfen der Kinder. Beltz 2005, s. 43

FREMDSPRACHENUNTERRICHT AUF EINER E-LEARNING-PLATTFORM – AUS KONSTRUKTIVISTISCHER SICHT

Zusammenfassung. Für den Einsatz der E-Learning-Umgebungen spricht die Möglichkeit, Lernprozesse zu fördern, die auf aktiver Beteiligung der Lernenden fußen. Dies ist auch dann möglich, wenn der Kontakt mit der Lehrperson auf einige Wochenstunden beschränkt ist. Es ist zu betonen, dass der auf die E-Learning-Plattform gestützte Unterricht nicht instruktivistisch, sondern konstruktivistisch ist. Er besteht demzufolge nicht in der Wissensvermittlung oder Steuerung der Lernenden, sondern in der Förderung individueller Fähigkeiten, Kompetenzen sowie positiver Einstellungen zur Fremdsprache und Kultur. Der Beitrag präsentiert Ergebnisse der Handlungsforschung, die ich während der Lehrveranstaltungen mit Studentinnen und Studenten der Universität Warschau durchgeführt habe.